

IZVJEŠTAJ O AKTIVNOSTIMA EKO FORUM-a za period mart 2017 - mart 2018. godine

Prošlogodišnja redovna i izborna skupština održana je 19.04.2017.g. u Sali Gradske biblioteke Zenica.

S obzirom da je do tada protekao mandat od 4 god. prethodnom rukovodstvu, provedena je procedura i izabrano novo rukovodstvo udruženja Eko forum Zenica i to predsjednik i potpredsjednik udruženja, novi upravni i nadzorni odbor, te predsjednik i potpredsjednik Skupštine udruženja za naredni mandatni period, od 2017. do 2020. g.

Na skupštini je prezentiran Izvještaj o radu za period mart 2016.- mart 2017.g. koji je dat na usvajanje i isti je jednoglasno usvojen, kao i finansijski Izvještaj – tj. Završni obračun za 2016.g.

Pred novim rukovodstvom je bio postavljen vrlo težak zadatak – održavanje kvaliteta i kontinuiteta u radu Eko foruma i u narednom periodu, jer je prethodni saziv postavio visoke standarde koji su nastali kao rezultat kvalitetnog rada u prethodnom periodu. Nakon protekle 2017. godine mogu se rekapitulirati ostvareni rezultati u jednogodišnjem mandatu kako slijedi u nastavku.

KRATAK RETROSPEKTIVNI PREGLED AKTIVNOSTI

Tokom izvještajnog perioda održano je ukupno 6 sjednica Upravnog odbora i to 05.05., 03.08., 19.09., 11.10., 22.11.2017.g. te 15.02.2018.g. a mimo ovoga održavani su i konsultativni sastanci pojedinih članova kada su bile u pitanju važne teme ili dogovori oko daljnjih aktivnosti.

U okviru projekta “Smanjenje hemikalija i onečišćenja izvora pitke vode u ruralnim krajevima” koji je finansirao WCEF skupa sa SAICOM , koji je započeo u 2016.g. , nastavljena je realizacija teme “Suhi toaleti” i “ Filteri za sivu vodu” te je u sklopu tih aktivnosti obavljena finalizacija projekta tokom 2017.g. Pri ovome su bila angažovana i tri saradnika na krajnjoj realizaciji projekta i to jedan iz Eko foruma Zenica i dva vanjska saradnika, kroz ugovor o djelu. Završna potvrda realizacije ovog projekta je obavljena organizacijom skupa koji je WCEF organizovao 09.05.2017.g. u zgradi UN u Sarajevu., gdje su učestvovali svi aktivni sudionici projekta iz Albanije, Moldavije, Makedonije i BiH, kao i gosti iz međunarodnih organizacija. U sklopu ove manifestacije je obavljena i posjeta lokaciji u selu Gorica kod Zenice gdje je izgrađen jedan opitni suhi WC, kao i obavljena posjeta stanbenom objektu u Janjićima kod Zenice gdje borave bivši štitićenici Doma i porodice iz Zenice i gdje je trebalo izgraditi i opitno mini postrojenje za preradu sive vode. Na projektu je sufinansijer u manjem obimu bilo i Kantonalno Ministarstvo za prostorno uređenje, transport, komunikacije i zaštitu okoline ZDK, po osnovu dodijeljenih sredstava na prethodno raspisani javni poziv za finansiranje koje je obavilo ovo ministarstvo i na kojem se EF prijavio i dobio manji dio sredstava u iznosu od 4.000 KM.

Jedan od glavnih zadataka u čitavom ovom periodu 2016. i 2017.g. je bilo aktivno učestvovanje u pripremi, nadzoru, kontroli i donošenju nove integralne okolinske dozvole za Arcelor Mittal Zenica. S obzirom na razmjere i kompleksnost zagađenja koje emituje ArcelorMittal u Zenici na sve bitne prirodne resurse (tlo, zrak, voda, kao i zagađenje od buke) kroz dugogodišnji period, praćenje i kontrola rada ovakve firme bio je esencijalni zadatak i prioritet u djelovanju EF Zenica. Činjenica da je u prethodnom periodu istekao veći broj parcijalnih okolinskih dozvola koje su do tada izdavane po pogonima, kao i da se pojavio prijedlog da se ubuduće izdaje jedna, integralna okolinska dozvola za čitavu firmu je veoma usložila čitav postupak jer je objektivno postojala opasnost da se veliki broj neriješenih tehničko-tehnoloških zahtjeva i uslova jednostavno zaboravi, namjerno sakrije i zaobiđe u ovom procesu. Eko forum je čitavu ovu aktivnost shvatio krajnje ozbiljno i najveći dio aktivnosti u ovom periodu bio je posvećen ovim zadacima. Povijest ovih dešavanja poznata je svim članovima EF s obzirom na važnost koju je ovaj zadatak nosio sa sobom. Ukratko, kako Federalno ministarstvo okoliša u Sarajevu nije imalo stručnjake za ovu usko specijalizovanu oblast, predložilo je poslije nekoliko sastanaka i konsultacija da se u Zenici formira ekspertna, stručna grupa za izradu prijedloga teksta OD za Arcelor Mittal. Od ukupno 5 članova komisije, bila su dva člana iz Ministarstva, Duran Fahrudin kao predstavnik mjesnih zajednica, Islambegović Muhamed kao predstavnik EF, te predstavnik grada Zenica prof.dr. Jusuf Duraković.

Kompletan proces pisanja materijala protegao se na čitavu 2016. i početak 2017.g. po principu napisanog prijedloga OD od strane izabrane komisije koji se slao Ministarstvu okoliša na uvid, ono ga je prosljeđivalo Mittalu na konsultacije i primjedbe, od njih se materijal vraćao sa novim primjedbama i tako u tri navrata je potrošena godina, tokom koje je Mittal praktično radio bez okolinskih dozvola. Činjenica je da su članovi komisije napravili zaista kvalitetan i kompletan materijal kao prijedlog za konačnu OD, na koju je Mittal uvijek imao primjedbe i nastojao ublažiti zahtjeve koji su tamo definisani. Ovakvim postupcima u konačnom materijalu znatno su ublaženi zahtjevi i tehnički kriteriji koji su trebali biti ispoštovani i koji bi Arcelor Mittal natjerali na ozbiljniji pristup, kvalitetnije i brže rješavanje urgentnih ekoloških problema, ubrzao rokove i spriječio dalje prolongiranje, odlaganje ili ne izvršavanje zadatah projekata.

Nakon ovakve rašomonijade, napravljena je verzija konačne OD koja je Mittalu uručena 12.04.2017.g. na svečanosti koju je organizovao Mittal i na koju su bili pozvani i predstavnici EF.

Zbog čitave ove procedure i dešavanja tokom izrade prijedloga OD kao i stavova FMOIT gdje su u krajnjem rezultatu ignorisani zahtjevi kompletne komisije, članovi EF su odlučili da ne idu na ovaj čin, uz izdavanje saopštenja povodom ovog kompletnog procesa i dešavanja u realizaciji. A kakav odnos je imalo i FMOIT pokazuje i činjenica da iako su naši članovi bili aktivni sudionici u procesu izrade OD, od njih ni nakon nekoliko protesta i traženja nismo zvanično dobili primjerak konačne OD, već smo do teksta konačne OD došli posrednim putem od drugih lica.

Kantonalno Ministarstvo za prostorno uređenje, transport, komunikacije i zaštitu okoliša ZDK raspisalo je javni natječaj za dodjelu sredstava za ekološke projekte na koji se prijavio i EF 27.05.2017.g., isti je odobren u puno manjem iznosu tako da nam je odobreno 3.000 KM, o čemu je potpisan i uovor 05.09.2017.g. Prijavljeni projekat se odnosio na promociju i edukaciju iz oblasti ekologije, obnovljive energije, energetske efikasnosti i uštede potrošnje energije za učenike srednjih škola u Zenici.

Iako je glavna aktivnost EF bilo praćenje rada ArcelorMittala kao i kompleksna problematika zagađenja vezana za životnu sredinu u Zenici i šire, EF je nastojao proširiti i djelokrug rada na druga, isto tako urgentna područja ekologije. Jedan od takvih projekata je bio i učešće predstavnika EF u projektu koji je finansirao CARITAS iz Švicarske, preko Centra za ekologiju i energiju iz Tuzle. Ovaj projekat pod nazivom "Energetsko siromaštvo u BiH" je dragocjeno iskustvo koje su prošli neki članovi EF i zahvalni smo Centru iz Tuzle koji nas je angažovao i prepoznao kao partnere na projektu. U sklopu projekta je prvo obavljena edukacija prijavljenih 6 članova EF, zajedno sa još 9 izabranih vanjskih saradnika na objavljeni javni poziv na kojem je izvršen izbor kandidata i koji su prošli obuku u prostorijama EF u periodu 17. i 18.05.2017.g. Ovako trenirani i osposobljeni energetske instruktore su obišli 500 domaćinstava na području grada Zenice i okoline u periodu juni 2017.g. čime je obavljena prva faza ovog projekta. Svaki instruktor je obavio kratko edukativno predavanje o energiji i načinima štednje te izvršio anketiranje odabranih domaćinstava uz podjelu prigodnih poklona (led sijalice, produžni kabel, zidni termometar, brošora o uštedama energije itd).

29.4.2017.g. predstavnik EF održao je internet prezentaciju na konferenciji "BH Diasporic Conference" održanoj u Washington D.C. SAD o aktivnostima Eko foruma na zaštiti okoliša.

12.06.2017.g. u prostorijama OSCE BiH u Sarajevu, a u saradnji s češkom organizacijom Arnika, održana je prezentacija nove analize okolišne legislative i učešća javnosti u odlučivanju o okolišu.

01.07.2017.g. je EF učestvovao u akciji "Dana obilježavanja borbe protiv klimatskih promjena". Organizator je bila Ambasada Njemačke u Sarajevu, a akcija je provedena javnom prezentacijom na prostoru ispred RK Bosna uz učešće još nekoliko eko-organizacija iz Zenice, a kao partner bili su organizacija iz Zenice – ZOP teleskop i Institut za sigurnost hrane i zdravlje iz Zenice.

24.08.2017. je obavljena obuka izabranih učesnika projekta "energetsko siromaštvo u BiH" na temu "Toplotna izolacija objekata u cilju ušteda energije". Organizator je bio Centar za ekologiju i energiju iz Tuzle, a radionica je obavljena u prostoru Mješovite srednje škole "Mladost" na Bilmišću. Predavanje i obuka je izvršena uz saradnju članova Centra za ekologiju iz Tuzle i

certificiranog izvođača radova na postavljanju toplotnih izolacija, takođe iz Tuzle. Veoma korisno predavanje i obuka koja imala i vrlo začajan obrazovni karakter za članove EF Zenica.

29.08.2018.g. je UG EF preselio na novu lokaciju – Mokušnice br.9, zbog smanjenja ukupnih troškova zakupa prostora. Akcija je provedena udarnički, za jedan dan uz učešće većine članova EF pa je EF zvanično startao na novoj adresi od 01.09.2018.g.

09.09.2017.g. je organizovan protestni skup stanovnika Kruščice uz učešće eko- organizacija iz BiH, među kojima su bili i članovi EF Zenica. Protest je organizovan kao vid podrške stanovnicima Kruščice zbog planirane izgradnje mini HE Kruščica u cilju zaštite vodotoka i biodiverziteta na tom području, tim više jer je to područje vodozahvata Kruščica odakle se vrši i vodoopskrba područja grada Zenice.

Povodom ovog skupa je dat i intervju za “Glas Amerike” predsjednika EF 18.09.2017.g. na temu male HE, Kruščica, ekologija., koji je objavljen i na TV i na internetu.

27.09.2017.g. je objavljen javni poziv Ambasade Češke u BiH za male Eko-projekte u sklopu akcije “Clean Air”. Na isti se prijavio i poslao popunjenu prijavu EF i nažalost smo dobili obavijest 12.01.2018.g. da nismo prošli, jer su imali mali fond za finansiranje.

28.09.2017.g. je u sklopu već ostvarenih kontakata sa Ambasadam USA u posjetu EF došla Beth M. Hasset, ekspert Američke agencije za zaštitu okoliša (EPA) i Paul Frick ekonomski saradnik Ambasade. Nakon razgovora u EF na temu zagađenja i njegovog uticaja na zdravlje, obavljena je posjeta Institutu za sigurnost hrane i zdravlje Zenica, Medicinskom fakultetu Zenica, Metalurškom institutu i Kantonalnoj bolnici Zenica. Najavljena je daljna saradnja u ovoj oblasti.

25.10.2018.g. je u posjetu EF i Zenici došla delegacije Švedske Agencije za zaštitu okoliša (SEPA). Poslije uvodnih razgovora i razmjene informacija gosti su obišli upravu grada Zenice, Metalurški institut, Institut za zdravlje Zenica.

31.10.2017.g. smo dostavili primjedbe EF na prostorni plan grada Zenice (materijal koji je trebao biti razmatran na sjednici GV Zenice). Primjedbe su prosljeđene pojedinim zastupnicima u GV grada Zenice.

02.11.2017.g. je u organizaciji CEE Tuzla, Heinrich Boell Sarajevo i uz pomoć EF Zenica u prostoru Doma penzionera u Zenici održan završni okrugli sto na temu “Energetsko siromaštvo u BiH”. Prezentirani su konačni podaci nakon provedenog projekta na području Zenice i Zavidovića na 1000 domaćinstava i data ocjena stanja. Krajnji rezultat je zabrinjavajući i procjena je da je preko 70 % obrađenih domaćinstava u stanju energetskog siromaštva. Iako je broj anketiranih građana relativno skroman ovi podaci se sigurno mogu uzeti kao pokazatelj opšte slike stanja u društvu.

04.11.2017.g. su članovi EF kao učesnici na projektu "Primjena obnovljivih izvora energije" koji je rađen u saradnji sa CEE Tuzla obavili radnu posjetu osnovnoj školi u Gornjim Ravnama kod Žepča, u kojoj je instalisano postrojenje toplotne pumpe, kojom se zagrijava školski obkekat. Drugi dio posjete je obuhvatio obilazak postrojenja solarnih naponskih kolektora u Motelu Hanovi u Golubinju, gdje je instalisano fotonaponsko postrojenje za proizvodnju električne energije.

16.11.2017.g. je kao rezultat posjete i dogovora sa predstavnicima Američke ambasade u organizaciji EF i Instituta za zdravlje i sigurnost hrane u sali na Metalurškom fakultetu u Zenici održaba Javna tribina na temu "Uticaj zagađenja zraka na javno zdravlje". Predavač je bila ekspert Beth M. Hasset koja radi za pomenutu američku Agenciju za zaštitu okoliša (EPA). Tribina je bila dobro posjećena i nakon nje je održana i diskusija na prezentirano predavanje.

21.11.2017.g. je dobijen poziv za posjetu Arcelor Mittalu od strane direktora kompanije. Ovaj poziv je ozbiljno analiziran od strane članova UO na posebno sazvanom sastanku i odlučeno je da nisu sazreli uslovi za isti. Procjena je bila da je ovo sastanak na kojem EF neće ništa novo saznati i da se sve svodi na daljnje kupovanje vremena i iznalaženje opravdanja za neuradene obaveze iz OD. Na poziv smo odgovorili listom pitanja na koje očekujemo odgovor prije održavanja sastanka, ali odgovore nikad nismo dobili.

25.11.2017.g. u organizaciji Centra za životnu sredinu iz Banja Luke je od 24. do 26.11. održan sastanak važnijih i većih eko-organizacija i udruženja iz čitave BiH. Cilj skupa je bio analiza rada i prijedlozi za unapređenje rada ovih vrlo važnih nevladinih udruženja, te objedinjavanje i koordinacija između njih u zajedničkom djelovanju prema vlasti. Ovom važnom skupu su prisustvovali i predstavnici EF 25.11.2017.g., gdje su dali konstruktivan doprinos radu ovog skupa.

01.12.2017.g. je u prostoriji EF održana završna radionica u sklopu projekta "Energetsko siromaštvo u BiH" koji se radio skupa sa CEE iz Tuzle. Predstavnici CEE su održali predavanja o načinu realizacije završetka ovog projekta, sa napomenom da se završni obilazak obavi tokom decembra 2017.g. što je i urađeno. Nakon ovoga je izvršena primopredaja obrađenog materijala nosiocima projekta iz Tuzle na dalju preradu.

01.12.2017.g. je došao i neobičan i neuobičajen dopis kojim Kantonalni sud u Sarajevu traži dokaz da EF nije u stečaju, a u vezi podnesene prijave protiv FMOIT i Fed. inspekcije pred sudom u Sarajevu. Prijava je pokrenuta u vezi rada Arcelor Mittala u Zenici gdje po mišljenju EF pomenute institucije nisu radile posao koji im je u nadležnosti u kvalitetu i obimu koji nalaže situacija na terenu.

12.12.2017.g. u organizaciji CO-SEED i WWF (WWF Adria) održan je okrugli sto u Zenici na temu "Procjena uticaja na okoliš" i zakonska regulative koja reguliše ovu oblast. Zaključak je da ova

vrlo važna oblast bitno utiče na posljedice koje nastaju nakon davanju dozvola za gradnju i rad svih kritičnih tehnologija i pogona i da je hitno potrebno unaprijediti i detaljno zakonski urediti ovu oblast. Navedenom skupu su prisustvovali i predstavnici EF.

12.01.2018.g. održana je prezentacija "Industrijsko zagađenje zraka u Zenici 1892-2018", na Proširenom tematskom sastanku Odbora za energiju, energetiku i okoliš Akademije nauka i umjetnosti BiH (ANUBiH) "Aktuelni problemi kvaliteta zraka u gradovima BiH".

22.01.2018.g. je u dva navrata EF posjetila grupa učenika iz Osnovne škole u Tetovu koji su u sklopu obrazovnih školskih aktivnosti imali i teme iz ekologije. U prostoru EF je prezentiran kratak pregled aktivnosti EF i podijeljen materijal u obliku letaka i prospekta.

24.01.2018.g. u organizaciji Ambasade Švedske u Sarajevu (hotel Europa) održana je manifestacija "Pričajmo o zraku", zbog katastrofalne situacije u pogledu zagađenja zraka. Zbog ovoga je Švedska agencija za zaštitu okoline (SEPA) inicirala ekološki projekat koji ima za cilj poboljšanje kvaliteta zraka i upravljanje kvalitetom zraka u BiH. Projekat je prvenstveno usmjeren ka jačanju nevladinog sektora, eko-udruženja i organizacija, a nosilac će biti Regionalni centar REC iz Sarajeva. Zapažen učesnik je bio i EF iz Zenice.

25.01.2018.g. kao nastavak prethodnog skupa u organizaciji REC-a iz Sarajeva je u hotelu Hollywood održan prvi konsultativni sastanak pozvanih organizacija i udruženja, među kojima je bio EF. Najavljeno je pokretanje nekoliko ekoloških podprojekata koji će biti podijeljeni po oblastima i prve informacije govore da bi među nosiocima jedne grupe mogao biti i EF.

31.01.2018.g. je objavljen veliki članak o Zenici, zagađenju okoliša i Arcelor Mittalu u najvećem dnevnom listu u Holandiji – De Volkskrant. Kontakt i posjeta reportera ovog lista je obavljen 21.11.2018.g. i ekipa od predstavnika iz BiH, reportera i snimatelja je provela čitav dan u obilasku lokacija oko Mittala, Tetova, Rače, Smetova i u živom kontaktu sa mještanima i oboljelim osobama iz Tetova napravila vrlo upečatljiv i sadržajan prilog. Objavljivanje ove reportaže je izazvalo reakcije centrale Mittala u Luksemburgu. Isto tako je izazvalo dobre reakcije javnosti u Holandiji, pa su se javile i neke inicijative određenih udruženja u vezi eventualne pomoći ugroženom stanovništvu u blizini Mittala, o čemu će još biti razgovora.

03.02.2018.g. u Holandskom listu De Volkskrant je objavljen dodatni prilog koji je sačinio urednik lista, na temu problematike koju su imali reporteri i urednici lista, prije i poslije objavljivanja priloga iz Zenice. Ukratko, bili su izloženi pritisku da se snimljeni material ne objavi uz prijetnje tužbom u slučaju objavljivanja.

06.02.2018.g. je objavljen video prilog Saše Bešlića koji radi za NORDEA FUNDS (Financ Bank Nordea) o životu u Zenici, zagađenju okoliša u zoni oko Arcelor Mittala. Takođe su intervjuisani i oboljeli stanovnici Tetova i kompletirani prilog je veoma upečatljiv. Ovo je novi način pritiska na

zagađivače, jer dosadašnje aktivnosti (sastanci, protesti, pisma, medijske kampanje, tužbe, upravni sporovi, saradnja na izradi okolunskih dozvola) nisu dale zadovoljavajuće rezultate, pa je ovo inovativni pristup posrednog djelovanja preko finansijskih organizacija koje daju kredite zagađivačima, da bi se ti krediti uslovlili ulaganjima i u zaštitu okoliša.

07.02.2018.g. smo ispunili i poslali veoma obiman upitnik sa podacima o EF, a koji se pravi sa ciljem sačinjavanja jedinstvene baze podataka o svim ekološkim udruženjima u BiH. Ovo je dio zajedničkog projekta koji vode REC Sarajevo, ELAN Sarajevo i Švedska agencija za zaštitu okoliša pri Ambasadi Švedske u Sarajevu.

14.02.2018.g. dobili smo odluku Kantonalnog tužilaštva ZDK o ne pokretanju istrage protiv Arcelor Mittala iz Zenice i odgovornih osoba u vezi zagađenja okoliša. Ovo je bio odgovor na prijavu koju je EF podnio protiv AM prije više od 2 godine zbog velikog zagađenja zraka, tla i vode kao posljedice aktivnosti pomenute firme, ne realizovanja zadatih obaveza iz prethodnih OD, ne ulaganja i realizacije ekoloških projekata.

21.02.2018.g. kao odgovor na ovakvu odluku, EF je održao sastanak UO na kojem je odlučeno da se uputi pismena pritužba Kantonalnom sudu, uz zakazivanje Press konferencije sa medijima. Ista je i održana navedenog datuma uz veliki interes predstavnika medija, te je i predata pritužba u datom roku.

02.03.2018.g. je predata Dopuna pritužbe Kantonalnom sudu u Zenici, jer je u međuvremenu EF tražio i dobio i dodatna mišljenja od Transparency International-a u Sarajevu..

02.03.2018.g. je dobijena i podrška od Foruma građana Zenica u vidu pismenog saopštenja, koje je javno objavljeno u medijima.

Ovo bi bio kratak pregled najvažnijih aktivnosti koje su odrađene i obilježile proteklu godinu. One uobičajene koje se obavljaju u cilju normalnog funkcionisanja EF ovdje nisu spominjane.

INFORMISANJE I ODNOSI SA MEDIJIMA

Jedan vrlo važan segment u načinu rada je rad na informisanju javnosti o aktivnostima koje provodi EF i to je praktično i trenutno osnovni način rada udruženja. Nakon analize rada u proteklom periodu došli smo do zaključka da ovakav način rada treba još više pojačati jer je činjenica da je uz nezainteresovanost javnosti, nizak nivo znanja i neinformisanost javnosti jedan od uzroka ukupnih slabih rezultata na podizanju niskog nivoa ekološke svijesti kod građanstva.

Kako bi se građanstvu što više približili problem vezani za ekologiju i podigla ekološka svijest, objavljen je veliki broj priloga iz ove oblasti sa tematikom koja je bliža shvatanju prosječnog građanina. Ostvarena je dobra saradnja sa Zenicablogom, internet portalom koji najviše

obrađuje dešavanja u Zenici i kantonu, pa je objavljeno preko 50 priloga koje je EF analizirao i komentarisao.

Sa raznim medijskim i TV kućama je ostvaren kontakt u dokumentarnim programima kao i programima koji su išli uživo pa je recimo tako kontaktirano sa: RTV Zenica 9x, Al Jazeera 1x, BH RADIO 1 4x, Radio Federacije 2x, Oslobođenje 2x, TV N1 1x, Zenicablog 1x, TV Hayat 1x, Kalman radio 1x, Klix 1x, BHT1 3x, 5 stranih freelance reportera (V. Britanija, Holandija, Francuska, Italija, Švedska, USA - Glas Amerike), 3 snimanja priloga za dokumentarne filmove Dine Mustafića, 2 press konferencije (1 u Sarajevu sa Eko akcijom, 1 u Zenici), Fokus.ba, Novi list.hr, itd. Naročito smo ponosni na kontakte sa stranim medijima jer mislimo da smo ovim probili informativnu blokadu koja je postojala kada je u pitanju zagađenje okoliša u BiH, a posebno i status grada Zenice kad su u pitanju ovi problem. Svjedoci smo konstantnog "guranja" ocjene stanja zagađenja okoliša u Zenici u drugi plan, na račun favorizovanja stanja recimo u Sarajevu jer se objektivno stanje u ova dva grada zaista ne može porediti. Favorizovanje stanja u Sarajevu kao prioritarnog za rješavanje se ogleda i kroz medijsko informisanje i zastupljenost, broju organizacija iz Sarajeva koje dobiju projekte i sredstva za rad, učešću sredstava Ministarstava, agencija, fondova i institucija koja se dodjeljuju Sarajevu itd.

AKTIVNOSTI I SARADNJA SA DRUGIM ORGANIZACIJAMA

U sklopu ukupnih aktivnosti EF naš interes je da se proširuje i jača saradnja sa svim organizacijama, udruženjima, vladinim sektorom itd, a sve sa ciljem jačanja položaja i EF i sličnih udruženja na nivou BiH. Ostvareni su kontakti sa Delegacijom EU u BiH – Sarajevo, Ambasdom USA – Sarajevo, Ambasdom Švedske u Sarajevu, UN u Sarajevo, WWF Adria, SEPA – Švedskom agencijom za zaštitu okoliša, EPA – Američka agencija za zaštitu okoliša, Metalurškim institutom u Zenici, Žene Kruščice, Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica, Medicinski fakultet Zenica, Uprava grada Zenica, Ministarstvima u Federaciji i ZDK, Bolnica Zenica, HMZ Sarajevo, Udruženje Framo Zenica, ZOP Teleskop Zenica.

Isto tako smo bili aktivni na dobrom broju organizovanih seminara, tribina, konferencija i okruglih stolova , na preko 15 takvih manifestacija koje su organizovali: CZSS Banja Luka, CEE Tuzla, Eko akcija Sarajevo, Arnika Prag, REC BIH Sarajevo, ZOP Teleskop Zenica, WWFADRIA i CO SEED, Ambasada Švedske i SEPA agencija, Ambasada USA i EPA agencija.

Generalno smo mišljenja da i uprkos ovako svestrane i zadovoljavajuće aktivnosti članova EF, još uvijek nizak nivo ekološke svijesti i kulture predstavlja veliko ograničenje u pokretanju i provođenju akcija na zaštiti okoliša, podizanju ekološke kulture stanovništva i popravljanju već ionako katastrofalne situacije u pogledu ekologije. Dokaz za ovo su titule koje smo opravdano dobili nakon izvještaja WHO, renomiranih svjetskih ekoloških i drugih institucija, institucija EU itd. Podatak da smo prvi u Europi i drugi u svijetu po zagađenju okoliša, prvi u EU po broju

umrlih od posljedica zagađenja, u vrhu po broju pušača i umrlih od posljedica pušenja, na listi od 180 zemalja – 157 po ekološkoj učinkovitosti, pri vrhu Europe po energetsom siromaštvu, itd. Kada svemu ovome dodamo i one ekonomsko-socijalne negativne rekorde, kao nacionalni dohodak, stepen siromaštva, broj nezaposlenih, trajno iseljenih i trend iseljavanja, demografske faktore, natalitet, zastarjelost indusrije devastaciju okoliša i prirodnih resursa očito je da smo daleko od željenih ciljeva i pred nama je zaista ogroman posao. U sklopu ovoga, prvi zadatak je poboljšanje rada državnih organa i nadležnih institucija koje su zadužene za ekologiju, podizanje stručnog nivoa rada, efikasnosti, suzbijanju kriminala i korupcije koja je veoma raširena u ovom segment. Pri ovome je prvi uslov unapređenje rada tužilaštava, sudova i inspekcija svih nivoa jer se rezultat njihovog rada ili nerada direktno odražava na ukupno stanje u ovoj oblasti.

Sve u svemu, predstoji još puno savjesnog i ozbiljnog rada da bi se maknuli sa ovih zadnjih mjesta koje smo tako neslavno stekli.

U Zenici, 15.3.2018.

predsjednik udruženja Eko forum Zenica
Zlatan Alibegović